רישא וסיפא כראיה. ריש"א [ה]נהי דקתני נשבע ונוטל ליתיה אלא שיציא תחלה עדים שעכרו: **ראיה דלשלם קתני.** ראיה המחייבת את בעה"ב לשלם קתני: **ראיה דנשבועה.** שאינה באה אלא לגלגל את השבועה על השכיר לא קתני: **והא תני רבה בר שמואל כו'.** הך [ו]מתניתין דלעיל: **כל זמן שהטליה ביד אומן.** דבעל הבית הוי המוציא מחבירו עליו הראיה להביא עדים שלא קנן אלא אחת: **רבי יהודה היא כו'.** והכא נמי שבועה אצל בעל הבית היא מן התורה שהרי מודה במקצת: **אחמורי מחמיר.** על השכיר למשקל שבועה מייניה ושדיה על בעל הבית: **אלא קנן ר' יהודה היא ולא רבנן.** בתמיה. הא דקתני דתקציצה נשבע שכיר רבי יהודה קאמר לה ולא רבנן השתא היכא דמחמיר ר' יהודה אשכיר כגון בשאין מקצת הודאה אצל בעל הבית מקילין רבנן אשכיר והיימנוהו בשבועה: **אלא בהא פליגי כו'.** ולעולם קנן ר' יהודה ולא רבנן והא דתני רבה בר שמואל רבנן היא ודקשיא לך השתא היכא דמחמיר ר' יהודה כו' אין ובהא פליגי רבי יהודה סבר דאורייתא עבדו רבנן תקנתא לשכיר היכא דאיכא אבעל הבית שבועה דאורייתא עבדו רבנן תקנה לשכיר למיפכיה לשבועה עליה אבל אדרבנן תקנה היא ותקנתא לתקנתא לא עבדינן היכא דאין שם מקצת הודאה דלא רמיא אבעל הבית אלא שבועת היסת דרבנן היא גופה תקנתא היא כרב נחמן ותקנתא לתקנתא להפכה מבעל הבית ולמיסדייה אשכיר לא עבוד רבנן: **וקלילה מידכר דכירי אינשי.** סבירא להו לרבנן דפליגי אדרבי יהודה הלכך אחמירו בה גבי שכיר: **דקייל שדי.** שקנון הדקל ומושלך לארץ: **דגויש.** אומר לעשות דבר גוחמא ושגעון ואינו עושה: **וליחזי מאי משכנו.** אותם שיעידו שמשכנו יעידו מה משכנו ומה שבועה יש: **בטוענו כלים [הניטלין] תחת כנפיו.** בעה"ב טוען שנטל כלים קטנים שאדם יכול להסתיר תחת כנפי בגדיו ולא הכירו בהם עדים: **אמר רב יהודה** גרסינן ול"ג דאמר: ואמר

רישא וסיפא בראיה ראיה דלשלם קתני ראיה דשבועה לא קתני **א"ר ירמיה בר אבא** שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו אומן אומר שתים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת מי נשבע אמר להן [א]בזו ישבע בעל הבית ויפסיד אומן קציצה ודאי מידכר דכירי אינשי איני והא תני רבה בר שמואל [ב]קצץ המע"ה ואי לא מייתי ראיה [ג]פקע אמאי ישבע בעל הבית ויפסיד אומן אמר רב נחמן [ד]לצדדין קתני או מביא ראיה ויטול או ישבע בעל הבית ויפסיד אומן מיתיבי [ה]הנותן טליתו לאומן אומן אומר קצצת לי שתים והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת כל זמן שטלית ביד אומן על בעה"ב להביא ראיה נתנה לו בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו המע"ה בזמנו מיהא נשבע ונוטל אמאי [ו]ישבע בעה"ב ויפסיד אומן אמר רב נחמן בר יצחק הא מני ר' יהודה היא דאמר כל זמן ששבועה נוטה אצל בעה"ב שכיר נשבע ונוטל הי ר' יהודה אילימא ר' יהודה דמתניתין אחמורי קא מחמיר דתנן רבי יהודה אומר עד שתהא שם מקצת הודאה אלא רבי יהודה דברייתא דתניא שכיר כל זמן שלא עבר עליו זמנו הרי זה נשבע ונוטל ואם לאו אינו נשבע ונוטל ואמר ר' יהודה אימתי בזמן שאמר לו תן לי שכרי חמשים דינר שיש לי בידך והוא אומר התקבלת מהן דינר זהב או שאמר לו שתים קצצת והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת אבל אמר לו לא שכרתיך מעולם או שאמר לו שכרתיך ונתתי לך שכרך המוציא מחבירו עליו הראיה מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי אלא קצץ רבי יהודה היא ולא רבנן השתא היכי דמחמיר רבי יהודה מקילי רבנן היכא דמקיל רבי יהודה מחמרי רבנן ואלא מאי רבנן ואלא הא דתני רבה בר שמואל קצץ המוציא מחבירו עליו הראיה מני לא רבי יהודה ולא רבנן אלא אמר רבא בהא קמיפלגי רבי יהודה סבר בדאורייתא עבדו ליה תקנתא לשכיר ובדרבנן הואי תקנתא [ז]ותקנתא לתקנתא לא עבדינן ורבנן סברי בדרבנן נמי עבדינן תקנתא לשכיר וקציצה מידכר דכיר: נגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לביתו למשכנו כו': ודלמא לא משכנו מי לא אמר רב נחמן האי מאן דנקיט נרגא בידיה ואמר איזיל לדקלא דפלניא ואשתכח דקטיל ושדי לא אמרינן דהוא קטליה אלמא [ח]עביד איניש דגזים ולא עביד הכא נמי דגזים ולא עביד אימא ומשכנו וליחזי מאי משכנו אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן [ט]בטוענו כלים הניטלין תחת כנפיו אמר רב יהודה ראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו ויצא ואמר

ג.) מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים שיש לו ל' נותן לו ל' ויושבע על השאר שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מק"ו דהא הכא לא משיב העדאת עדים כהודאת מקצת מדקאמר ר' יהודה עד שתהא שם הודאה במקצת הטענה וכ"ש אומר דאינה ראיה דאיכא לאוקומי כגון שהחזיר לו כסר מה שראו העדים וממאי דאמרי' התם[ט]) אם איתא לדר' חייא קמייתא אינה ראיה דה"ל אמרי' פ' המדיר (כתובות דף ע:) אם איתא לדרב הונא דאמר יכולה אשה שתאמר כו' ואע"ג דפסיק התם בפרק בתרא (דף קז:) כוותיה וקאמר היה נראה להביא ראיה דהלכה כר' חייא דדמוכח בפ"ק דב"מ (דף ה.) דר' חייא כרבנן דר"ג דפטורי טענו חטין והודה לו בשעורין דמוקי תרי קראי הוא וזה חד להודה במקצת הטענה וחד להודה ממין הטענה והכי קיימא לן דפטור וה"ר יוסף בה"ר ברוך אומר דאינו ראיה דאפילו מאן דפטר בטענו חטין והודה בשעורין אפשר דפליג אדרבי חייא משום דאיכא

ה) [לעיל מה:], ב) [פי' מלשון פקעה ככדי נדרים כט.], ג) ב"מ קיב: ב"ב מה:, ד) [לעיל מח. ב"מ מ:], ה) [כדפו"י נמק"], ו) [ל"ל מתניתא], ז) [עי' תוס' ב"ב לג: ד"ה אחיל ואגדרי'], ח) [דף ה. ושם],

מוסף רש"י

בזמנו נשבע ונוטל. כלומר אם בזמנו תובענו, בדין נשבע ונוטל, דהיינו מן הנשבעין ונוטלין שכיר בזמנו נשבע ונוטל ונוטלת מאום דבעל הבית כפועליו שימנוהו לשכיר (ושב"ם ב"ב מה:). **עבר זמנו.** אחר שנקצה המקה, המוציא מחבירו. שכיר (שם).

רבינו חננאל

רישא וסיפא בראייה ניהו מיהו ראייה דלישלם פירוש כי אם יש לו לתובע ראיה משלם הנתבע ואם אין לו ראיה פטור חני. [ראיה דשבועה] שאפי' יש לו ראיה נשבע ונוטל לא תני והלכה [ח]) בדפש ליה שמואל כי האומן אם טוען ב' סלעים קצצת לי ובעל הבית אומר א' קצצתי לך בזו ישבע בעל הבית ויפסיד האומן. מאי טעמא קצצה מדכר דכירי לה אינשי: איני והא תני רבה בר שמואל קצץ המוציא מחברו עליו הראיה ואי לא מייתי האומן ראיה פקעי אמאי פקעי ישבע בעה"ב: ופריק רב נחמן לצדדין קתני או יביא ראיה ששתים קצץ לו ויטול או ישבע בעה"ב ויפקע: ומותבינן עליה הנותן טליתו לאומן אומן אומר ב' קצצת לי והוא אומר א'. כל זמן שהטלית ביד אומן על בעה"ב להביא ראיה. נתנה לו בזמנו נשבע ונוטל אחר זמנו המוציא מחברו עליו הראיה. קתני מיהא בזמנו נשבע ונוטל. אמאי ישבע בעה"ב. דהא קציצה היא. ואמרת קציצה ודאי מידכר דכיר לה בעה"ב. ופריק רב נחמן בר יצחק הא מתניתא ר' יהודה היא. דאמר כל זמן שבעה"ב מודה במקצת כגון שטוען האומן כי ב' קצצת לי ואתה חייב לתתם לי שתיהן. ובעה"ב אומר אין לך בידי אלא אחת לפי שלא קצצתי לך אלא א' והשבועה נוטה על בעה"ב לישבע וליפטר. השכיר נשבע ונוטל: ואמרינן הי ר' יהודה אי נימא ר' יהודה דמתניתין והא מחמיר הוא לשכיר דאמר לעולם אין השכיר נשבע ונוטל [אלא] אם יש מקצת הודאה שטוען השכיר בכל ומודה לו בעל הבית כי נשאר לך אצלי עדיין: אלא ר' יהודה דברייתא הוא דתניא שכיר כל ב)

כב א ב מיי' פי"ח מהל' שכירות הל' ז סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' פט סעיף ד:

כה ג ד מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ה ועיי' שם:

כו ה מיי' פ"ד מהל' גזלה הלכה ל סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' ל סעיף ב:

כז ו מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ח:

רבינו חננאל (המשך)

זמן שעובר עליו (כגון) [משום] לא חלין פועלת שכיר הרי זה נשבע ונוטל. ואם לאו אינו נשבע. א"ר יהודה אימתי בזמן שאמר לו תן שכרי ג' זוז והוא אמר נתקבלת מהן דינר זהב או שאמר לו ב' קצצת לי והוא אומר א'. אבל אמר לא שכרתיך. או שאמר לו שכרתיך ונתתי לך שכרך המוציא מחברו עליו הראיה. ומתקפי עלה וכי קצץ בזמנו נשבע ונוטל לר' יהודה ולא רבנן השתא בשכיר דמחמיר ר' יהודה ואמר אינו נשבע אלא עד שתהא שם מקצת הודאה מקילי רבנן ואמרי אע"ג דלית שם מקצת הודאה נשבע ונוטל היכא דמיקל ר' יהודה בקציצה ואמר נשבע ונוטל מחמרי רבנן ואמרי לא: ואלא הא דתני רבה בר שמואל קצץ המוציא מחברו עליו הראיה. ואי לא מייתי ראיה פקע מני לא ר' יהודה. דהא ר"י תני בזמנו נשבע ונוטל ולא רבנן דאי רבנן הא אמרי לעולם נשבע ונוטל. אלא ר' יהודה ורבנן דמתניתין בהא פליגי ר' יהודה סבר היכא שבועה דאורייתא על בעה"ב כגון שמודה מקצת טענה תקינו ליה רבנן לשכיר להיות נשבע ונוטל. אבל בשבועה דרבנן תקנתא היא לישבע בעה"ב. ועוד תקנה לישבע השכיר דהיא תקנתא לתקנתא לא עבדו. ורבנן סברי אפילו בשבועה דרבנן עבדו תקנתא לשכיר. אבל קציצה דברי הכל ג) ודאי דכיר לה: הנגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לחוך ביתו למשכנו שלא ברשות כו'. ואקשינן דלמא לא משכנו לאו אמר רב נחמן האי מאן דנקיט מגלא ותוכילא. ואמר איזל ואיגזוריה לדיקלא דפלניא ואישתכח גזיר לא אמרינן דודאי הוא גזיר ליה מאי טעמא עביד איניש דגזים ולא עביד. ואוקימנא למתניתין בשנכנס לביתו ומשכנו ולא ידעי

ה) תוי' ל"ל והלכה כמו שלא שמואל לגי רב כי האומן וכו'. ג) תוי' כן היתה גירסת רבינו גנמ'.

ז) רש"י וכל התוספות לא פירשו כן.

ואמר לקוחין הן בידי. ובעל הבית אומר השאלתים לו כדמפרש לקמן: אינו נאמן. אפילו בשבועה: אלא דברים שאין דרכן להטמין. שאין אדם נוטל ליטלן בידו בשוק בפרהסיא הלכך אינו נאמן אדא דאין זה עשוי למכור את כליו ועוד מדאטמינהו איכא למימר נוטל הוא להודיעו שהוא צריך לשאול כלים משכיניו דאי לקוחין הן לא מטמינן: נאמן. ואע"פ שאין עשוי למכור כלים זימנין דמיצטרכי ליה זוזי ומזבין: היינו אורחיה. להטמין אפילו (ב) ששאר בני אדם מוציאין בפרהסיא: ולא אמרן. באדם בינוני דאינו נאמן אלא זה אמר לקוחין וזה אמר שאולין אבל אם אמר לו גנבת אותם לאו כל כמיניה וישבע זה שלקוחין הן: ה"ג ולא אמרן אלא בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר. בהנהו הוא דאמרי' דכי אמר לקוחין אינו נאמן אבל דברים שאין עשוין להשאיל שהבעלים חסים עליהם לפי שמתקלקלין נאמן ליטבע שלקחם ואין נראין דברי האומר השאלתים לו: דשלח רב זוגא בר אבין כו'. אלמא בעשוין להשאיל ולהשכיר הוא דאינו נאמן: זוגא דסרבלא. מספריים של סורקי בגדים: מיתמי. שהבית התובע עדים שהן שלו ואמר שהשאילם לאבי היתומים ומדאפקינהו רבא מיתמי ש"מ דסבירא ליה לי הוה אבוהון קמן ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן בשבועה דאי מהימן הן בידי הוינן טעינין בשביל יתמי אביהם לקחם ממך. ודוקא ספרי דאגדתא שאין אדם עשוי ללמוד בהם תדיר אבל שאר ספרים אינן עשוין להשאיל ולהשכיר לפי שמתקלקלין כמו שנינו[ד] במולא ספרים לא ילמד בהן לכתחלה ולא יקרא אחר עמו ויכול לומר לקוחין הן בידי ואין צריך לכתוב עליהן שטר מכירה אלא לרווחא דמילתא אלא יעטרך ליטבע. וכן קבלתי מרב יצחק הלוי: אפילו שומר נשבע. אמתני' קאי בראשונה שנים שנכנס לתוך ביתו למשכנו אלא בראשונה אפי' שומר הבית נאמן ליטבע ויטלם זה: שכירו ולקיטו. של בעל הבית ולא מסר לו שמירת הבית: מהו. להיות נאמן אשבועה זו: אמיד. עשיר: לא שנו. צריך שבועה: הני ר' חייא. דאמתניתי' הכי היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו אלא חבול כגון שעלתה נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו נוטל אלא בשבועה דנשיכת שיניים לאו מיכון הוא: לא מיבעיא הנך. דאית בהו כפירת ממון והוה ליה רע לחוד כדפי' לעיל וליכא למימר התם טעמא דאחזוקי מיגטי בגבי לא מחזקינן כדאמרי' הכא דהתם לא קאמר שהוא גנבם אלא אומר שהגנבים גנבום וכמה גנבים איכא בעלמא אר"ת דהתם איירי באדם שאינו רגיל עמו לתן שהדי אלא השאיל לו ורבא דאפיק הכא היה יודע שבעל הספר היה דרכו להשאיל לאביהם בחייו ומורי ה"ל דודי תירץ דהתם הוי מגו להוציא דלא אמרי': [וע"ע תוס' ב"מ קטז. ד"ה והא]: ואפי' שבועת שוא. הקי' ר"ת דבפרק זה בורר (סנהדרין דף כז. ושם) אמרינן עבריין אוכל נבילות להכעיס אבל אמר פסול ורבא אמר כשר רשע דחמס בעינן ופריך מדתניא אל תשא רשע עד אלו הגזלנים ומועלין בשבועה מאי לאו אחת שבועת שוא ואחת שבועת ממון אלמא לא בעינן רשע דחמס לא אידי ואידי שבועת ממון והשתא אמאי לא פריך ממתני' דפסל בהדיא נשבע לשוא לשבועה ולא פליג שוס תנא וה"ה דיפסל לעדות וי"ל דהתם גבי עדות מכשרינן נשבע לשוא כיון דלא הוי רשע דחמס אבל הכא שהוא כשר רע לברייות אם הוא משקר וכופר ממון וכשר משנשבע לשוא הוי רע לשמים הלכך הוי פסול לשבועה:

אבל שבועת בטוי דאיכא למימר בקושטא משתבע לא קתני. מכאן רבו לדקדק דמי שעבר על החרם לא יפסל לשבועה כיון דבשעת קבלת חרם איכא למימר בקושטא משתבע ואר"ת דפסול הוא והכא לא קאמר אלא דלא קתני פי' דלא קמיירי במידי דבקושטא משתבע ורמיה מפרק הכותב (כתובות דף פה. ושם) דאמרי' ההיא איתתא דאיחייבא שבועה בני דינא דרבא אמרה ליה בת רב חסדא ידענא בה בההיא איתתא דחשידא לשבועה ובה"ג גרס ידענא בה בההיא איתתא דמפקא שם שמים לבטלה ופירושו שנשבעת ואינה מקיימת כגון שלא תאכל ואוכלת ואפכה רבא אשכנגדה אע"ג דאיכא למימר בקושטא משתבע חשיב ליה חשודה הלכתא

דאיכא למיפרך מה להלך השוה שבהן שכן אינן בתורת הזמה ור' חייא תורת הזמה לא פריך כדאמרי' התם וכן צריך לומר לר' יוחנן דפליג אדר' חייא בירושלמי דפרק קמא דבבא מציעא אע"ג דפטר בטענו חטין והודה בשעורים לעיל וע"כ צריך לומר דפריך תורת הזמה[ה]: בקונטרס גרסי' ולא אמרן אלא בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר פי' הא דאינו נאמן וקשיא לרבינו תם דקאמר בסמוך דרבא אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר משמע דמההוא טעמא לחוד מפיק וכן בפרק המקבל (ב"מ דף קטז.) ושם לא מדכר אלא ההוא טעמא לחוד ונראה לר"ת כגר"מ ושערים דרב אמי דגרסי ובכולהו לא אמרן אלא בדברים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר אבל דברים העשוין להשאיל ולהשכיר אינו נאמן וה"פ ובכולהו לא אמרן דנאמן לומר לקוחין הן בידי אלא בדברים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר וכגון דהוי איניש דלגיע לו דברים שדרכן להטמין לו בעה"ב העשוי למכור את שדרכן להטמין אבל דברים העשוין להשאיל ולהשכיר אינו נאמן אפי' אינו כולהו לטיבותא ואפי' אומר בעה"ב גנובין הן דהא גוברות אין להם חזקה אפילו זה אומר גנובין דדברים העשוין להשאיל ולהשכיר נינהו וכשאומר לקוחין הן בידי לית דין ולית דיין דלא מהימן ור"מ עלמא פי' כפירוש הקונטרס ואין נראה דסוגיא לא מוכח הכי כדפי' ועוד דגר"מ גופיה מוכח דאין לפרש כן מדשינה הכא לומר ובכולהו לא אמרן משמע דלא אייר כשיטה דלעיל דקיימת אאינו נאמן:

וספרא דאגדתא. נראה דכ"ש שאר ספרים שדרך להשאילן יותר כדאמרי' בפרק נערה בכתובות (דף נ.) ולדקתו עומדת לעד זה הכותב ספרים ומשאילן לאחרים ומימה כיון דספרים עשוין להשאיל ולהשכיר הא דתנן בהגוזל בתרא (נ"ק דף קיד:) המכיר כליו וספריו ביד אחר ישבע כמה הוליא ויטול ופריך בגמ' ודלמא איהו אפקיה לקלא ומסיק כגון שלנו בני אדם בביתו ועמד והפגין גלילה וכגון שהיתה מחתרת חתוכה וכני אדם שלנו יצאו והכל אומרים נגנבו כליו וספריו של פלוני ואמאי בעי כולי האי ניהמני' במגו דאי בעי אמר שאולין הם בידי דאין האחד נאמן לומר לקוחין הן בידי כיון דעשוין להשאיל ולהשכיר בההוא טעמא לחוד כדפי' לעיל וליכא למימר התם טעמא דאחזוקי מיגטי בגבי לא מחזקינן כדאמרי' הכא דהתם לא קאמר שהוא גנבם אלא אומר שהגנבים גנבום וכמה גנבים איכא בעלמא אר"ת דהתם איירי באדם שאינו רגיל עמו לתן שהדי אלא השאיל לו ורבא דאפיק הכא היה יודע שבעל הספר היה דרכו להשאיל לאביהם בחייו ומורי ה"ל דודי תירץ דהתם הוי מגו להוציא דלא אמרי': [וע"ע תוס' ב"מ קטז. ד"ה והא]: ואפי' שבועת שוא. הקי' ר"ת דבפרק זה בורר (סנהדרין דף כז. ושם) אמרינן עבריין אוכל נבילות להכעיס אבל אמר פסול ורבא אמר כשר רשע דחמס בעינן ופריך מדתניא אל תשא רשע עד אלו הגזלנים ומועלין בשבועה מאי לאו אחת שבועת שוא ואחת שבועת ממון אלמא לא בעינן רשע דחמס לא אידי ואידי שבועת ממון והשתא אמאי לא פריך ממתני' דפסל בהדיא נשבע לשוא לשבועה ולא פליג שוס תנא וה"ה דיפסל לעדות וי"ל דהתם גבי עדות מכשרינן נשבע לשוא כיון דלא הוי רשע דחמס אבל הכא שהוא כשר רע לברייות אם הוא משקר וכופר ממון וכשר משנשבע לשוא הוי רע לשמים הלכך הוי פסול לשבועה:

אבל שבועת בטוי דאיכא למימר בקושטא משתבע לא קתני. מכאן רבו לדקדק דמי שעבר על החרם לא יפסל לשבועה כיון דבשעת קבלת חרם איכא למימר בקושטא משתבע ואר"ת דפסול הוא והכא לא קאמר אלא דלא קתני פי' דלא קמיירי במידי דבקושטא משתבע ורמיה מפרק הכותב (כתובות דף פה. ושם) דאמרי' ההיא איתתא דאיחייבא שבועה בני דינא דרבא אמרה ליה בת רב חסדא ידענא בה בההיא איתתא דחשידא לשבועה ובה"ג גרס ידענא בה בההיא איתתא דמפקא שם שמים לבטלה ופירושו שנשבעת ואינה מקיימת כגון שלא תאכל ואוכלת ואפכה רבא אשכנגדה אע"ג דאיכא למימר בקושטא משתבע חשיב ליה חשודה הלכתא

ואמר לקוחין הן בידי [א]אינו נאמן ולא אמרן אלא בעל הבית שאינו עשוי למכור כליו אבל בעל הבית העשוי למכור את כליו נאמן ושאין עשוי למכור את כליו נמי לא אמרן אלא דברים שאין דרכן להטמין אבל דברים שדרכן להטמין נאמן ושאין דרכן להטמין נמי לא אמרן אלא אינש דלא צניע אבל אינש דצניע היינו אורחיה. ולא אמרן אלא זה אומר שאולין וזה אומר לקוחין אבל בגנובין לאו כל כמיני' לאחזוקי אינש בגנבי לא מחזקינן ולא אמרן אלא בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר אבל דברים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר נאמן דשלח [ב]רב הונא בר אבין [ג]דברים העשוין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן כי הא דרבא [ד]אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר אמר רבא [ה]אפילו שומר נשבע אפי' אשתו של שומר נשבעת בעי רב פפא שכירו ולקיטו מאי [ו]תיקו [ז]אמר ליה רב יימר לרב אשי טענו [ח]בכסא דכספא מאי [ט]חזינא אי איניש דאמיד הוא או איניש דמהימן הוא דמפקדי אינשי גביה משתבע ושקיל ואי לא לא: נחבל כיצד: אמר רב יהודה אמר שמואל [י]לא שנו אלא במקום שיכול לחבל בעצמו [כ]אבל במקום שאינו יכול לחבל בעצמו נוטל שלא בשבועה וניחוש דלמא בכותל נתחכך תני רבי חייא [ל]שעלתה לו נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו [מ]ודלמא אחר עביד ליה [נ]דליכא אחר: וכשנגדו חשוד [וכו'] ואפי' שבועת שוא: מאי אפילו שבועת שוא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא הנך דאית בהו כפירת ממון אלא אפילו הא נמי דכפירת דברים בעלמא הוא לא מהימן וליתני נמי שבועת בטוי כי קתני שבועה דכי קא משתבע בשקרא קא משתבע אבל שבועת בטוי דאיכא למימר דבקושטא קא משתבע לא קתני תינח אוכל ולא אוכל אכלתי ולא אכלתי מאי איכא למימר תנא שבועת שוא

וכל

וכל

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ט מהל' טוען סל' ד סמג עשין לה טוש"ע מ"מ סי' ל סעי' יא:
כט ב מיי' פ"ט שם הלכה י סמג שם טוש"ע שם סעי' יא יב יג:
ל ג מיי' שם הלכה י:
לא ד ה טוש"ע שם סעיף ד:
לב ו טוש"ע שם ס"א:
לג ז ח ט מיי' פ"ה מהל' טוען ומוחזק הלכה ה סמג עשין ע טוש"ע מ"מ סי' ל סעיף עז:

רבינו חננאל

מאי שקל. וטוענו דמשכנו כלים הניטלין תחת כנפיו וכדרב יהודה [ו] דאמר ראובן שהטמין כלים תחת כנפיו ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן [ולא אמרן] אלא בכלים שאין דרכן להטמין תחת כנפיו. וזה הטמינן ובאינש דלא צניע ובבעה"ב שאינו עשוי למכור את כליו ולא אמרן אלא שזה אומר שאולין וזה אומר לקוחין. אבל בכלים שדרכן להטמין או אינש צנוע הוא או בעה"ב עשוי למכור את כליו נאמן. ובכולהו לא אמרן [ז] אלא בדברים שאין עשוים להשאיל ולהשכיר אבל דברים העשוין להשאיל ולהשכיר אינו נאמן. כדשלח ליה רב הונא בר אבין. ראוי לפרש השבועה על העיקר שהיא בנויה וראינו שהיא בנויה על מי שמעידין עליו עדים שלקח כלים מביתו של זה והטמינן תחת כנפיו ויצא ועתה טוען כי לקוחים הן בידי אינו נאמן כדברים העשוין להשאיל ולהשכיר. ובענין הזה דין ההוא דאחבל סכינא דאשכבתא מחבריה (ב"מ קטז.): וכן הא דרבא דאפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר: כל (אשבועה) [השמוע'] כגון דאשהידו על אבוהון שהדי דהטמין כלים תחת כנפיו ויצא מביתו של זה. דאי [ח] לא תימא הכי נמצאת דוחה כלל גדול בדין שהמוציא מחברו עליו הראיה. ואי ליכא שהדי כי האי גוונא נשב מי שהן אצלו לקוחין הן בידי ומיפטר וכן אמר רבינו [האי] גאון: שומר שלו או אשתו של שומר היא שהיתה בבית ונכנס זה ונטל הכלים מתוך הבית נשבע השומר או אפילו אשתו של שומר נשבעת ומשלם הגזל לנגזל מה שנשבעין הללו: [ט] כדרב פפא דאמר רב פפא אפילו שומר נשבע ואפי' אשתו של שומר נשבעת כ"ש אשתו אדם כמותו. והני במקום הנגזל עומדין. וכאילו הן הנגזלין. אבל שכירו ולקיטו שלא מסר להן שמירת ביתו

מסורת הש"ס

א) כ"מ קטז. כ"ב נב:. ב) כ"ק סב., ג) [וסופ' דכ"ק פ"ט], ד) [כ"מ כט:], ה) [וע' תוס' כ"מ ה. ד"ה לו איתתא], ו) [ועיין לעיל במשנה מה.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' שיטנו כסא דכספא מאי א"ל חזינא: (ב) רש"י ד"ה היינו וכו' אפי' היכא שאמר:

גליון הש"ס

גמ' ודלמא אחר עביד ליה. גי' הרי"ף דלמא לאחר אמר:

מוסף רש"י

זוגא דסרבלא. מספריים שגוזזין בהן לאמר (ב"מ קטז.). מיתמי. שהביאו הבעלים השאלנוס לאביהם של אלו, ואפקינהו רבא מייהו משום דכרים העשוין להשאיל ולהשכיר (שם) אפס אמר אביהן לקוחין הם בידי עליו להביא ראיה, אף היתומין עליהן להביא ראיה שלקחן אביהן מן הבעלים, וכיון דלית להו ראיה אחזיר רבא לבעלים (רשב"ם ב"ב נב.). דאמיד. עשיר שאומדין אותו לגלי כסף (נ"ק שב.).

רבינו חננאל (המשך)

עלו בתיקו: א"ל רב יימר לרב אשי אם יש עדים כי נכנס לביתו ומשכנו כלים הניטלין תחת כנפיו וטוענן בעה"ב דכסא דכספא שקל מהו. ופשט ליה רב אשי אי איניש עשיר הוא דאית ליה בביתיה כגון הני מאני. או איניש מהימן הוא דמפקדי אינשי גביה וטעין דפקדון הוה בידיה ואיהו דשקליה משחבע ושקיל. ואי ליתא אמיד ולא מהימן. טענתיה לאו טענה: הנחבל כיצד כו'. אוקמה שמואל שנשבע ונוטל במקום שיכול לחבול בעצמו. דחייישינן שמא חבל בעצמו. אבל במקום שאינו יכול לחבול בעצמו כגון נשיכה בשיניים בגבו או בין אצילי ידיו ואדם אחר אין שם אלא הם שניהם בלבד ונכנס תחת ידו שלם ויצא חבול כי הני דליכא חשש דהוא חבל בעצמו נוטל שלא בשבועה: שכנגדו חשוד על השבועה. אחד שבועת שוא ואחד שבועת העדות ואחד שבועת הפקדון. ואסיקנא לא מיבעיא שבועת העדות ושבועת הפקדון דאית בהו כפירת ממון אלא אפי' שבועת שוא דכפירת דברים בעלמא הוא כגון אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד וכיוצא בו נשבע התובע ונוטל. ואפי' אם הוא חשוד בשבועת בטוי. כגון שנשבע שלא אכלתי

וכל דדמי ליה. כל שבועה נשבער: **משחק בקוביא.** גזלן דרבנן הוא דאמרינן[ד] אסמכתא לא קניא אבל מדאורייתא לאו גזלן הוא: **היכי מצי.** ר' יוסי אומר יחלוקו או ר' מאיר אומר יחלוקו: **לפיני.** לשבועת הר סיני שהשביע הקב"ה את ישראל על לא תגזול והוא יפרע מן הכופר ממון לחבירו אבל ב"ד אין נזקקין לא לשבועה ולא לפרעון: **למחויב לה.** על זה שהודה במקצת וכיון שאינו יכול ליפטר שהרי חשוד הוא יכלם: **וכן היתומים כו'.** מתני' היא בפירקין: **אי נימא מן הלוה.** אם הוציאו שטר עליו לא יפרעו אלא בשבועת יורשין המפורש במשנתנו שבועה שלא פקדוני אצא כו': **לא שנו.** דבשבועה מיהת יפרעו יתמי מלוה שהוציאו שטר על יתמי לוה: **כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה.** (א) משעה שמת לוה אין לו למלוה ליפרע מן היתומים אלא בשבועה דקי"ל [גיטין לד:] אין נפרעין מן היתומים אלא בשבועה: **ואין אדם מוריש.** לבניו ממון שהוא מחויב עליו שבועה אלמא הואיל והוא מחויב שבועה שלא התקבלתי חוב זה ויתומין אין יכולין ליפטר כן אלא שלא פקדוני אצא ואין זו השבועה המוטלת על אביהם וגם יתמי לוה אין יכולין ליפטר שפרעו אביהן קאמר רב ושמואל שלא יפרעו. אלמא המחויב שבועה ואין יכולין ליפטר לא זה ולא זה סבירא לרב ושמואל חזרה שבועה לסיני ואין כאן לא שבועה ולא פרעון: **ליפלס.** דהא מודה דחטף ולא כל הימנו שלא כל חוטף לומר שלי חטפתי: **ליכא תרי סהדי.** ומיגו דאי בעי למימר לא חטפי מהימן נמי למימר דידי חטפי: **לפעריה.** משום דאי מיגו: **ליכא חד סהדא.** ואי אמר לא חטפתי הוה בעי לאשתבועי להכחיש את העד: **ליפטבע.** את השבועה שהעד מחייבו אינו יכול דהא מודה דחטף והעד מחייבו ליפטע שלא חטף וגבי הך שבועה הוא פטול כגזלן אבל כל שבועות. והא ליכא למימר ליפטבע דדיליה חטף שאין זו שבועה המוטלת עליו: **בין שניהם.** אם בעלי הדין קיימין: **מה לי הוא ומה לי אבוה.** מאחר שהוא טוען טענת ברי למה אינו יכול ליפטבע: אבוי

הלכתא מאי א"ל לא ידענא. והא דאמרי' בסמוך עבד רב נחמן עובדא יחלוקו זה היה אח"כ והא דפריך מינה לקמן אם אתא אלמא מספקא ליה והא רב נחמן כו' ידע הש"ס דכי אמר אם אתא כבר עבד עובדא: **הוה** יתיב ר' **אבא** קמיה. משמע שהיה תלמידו והא דקרי ליה לעיל ר' אמי רבותינו הכי נמי מצינו בפרק חבית (שבת דף קמו:) שקלא רב רבותינו לרב כהנא ורב אסי שהיו תלמידיו אבל קשה מפרק אלו מציאות (ב"מ דף כד:) דר' אמי אשכח פרגיות שחוטות בין טבריא לצפורי אתא לקמיה דר' אבא אמר ליה זיל שקול לנפשך אלמא לא היה רבי אבא תלמידו ולספרים דגרסי אתא לקמיה דר' אסי ניחא טפי דאע"ג דר' אמי היה יותר גדול מרבי אסי דבכל מקום מזכיר ר' אמי קודם ר' אסי ובהניזקין (גיטין דף נד:) גמרא דהמטמא והמדמע והמנסך אמרינן ההוא דאתא לקמיה דר' אמי א"ל ר' אסי רבי אתא אומר כן מכל מקום היה חבירו והיה רבי אמי בא ליטול עצה ממנו ועוד י"ל דלאחר זמן היה ר' אמי ראש והיו באים הדיינין לפניו[ב]:

כיון דאמר חטפי הוה ליה כגזלן. פירש' בחזקת הבתים (ב"ב דף לד.): **מתוך** שאינו יכול לישבע משלם. דוקא בחשוד שלא יפקיעו ממונו ממנו ותקנו להפך שבועה אבל הכא ובחמשים לא ידענא משלם וה"נ במתני' כיון שמוטל על יתומין שבועת אביהם ואין יכולין ליפטבע משלמין בני הלוה דלא שבע מחויב התובע שבועה ואין יכול ליפטבע (ג) אותה שחייב אותו משלם הנתבע תימה דמשמע הכא דרב נחמן דעבד עובדא יחלוקו כר' יוסי דלית ליה דר' אבא וקשה לר"י דבפרק השואל (ב"מ דף לז: ושם) אמרי' אמתני' דשואל את הפרה שאלה חלי יום כו' ליתא תיובתא דר' יוחנן ורב נחמן דאמרי תרוייהו מנה לי בידך והלה אומר אינו יודע פטור ומשני כגון שיש עסק שבועה ביניהן דברבא דאמר רבא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים וחמשים אינו יודע מתוך שאינו יכול ליפטבע משלם והיינו כר' אבא וי"ל דרב נחמן ודאי ליתא ליה דר' אבא אלא דמוקי מתני' דהשואל (שם) כר' מאיר וכמו שמפרש רבי אבא מילתיה דר' מאיר ואיהו סבר כר' יוסי והשתא נמי ניחא הא דלא מוכח בפרק קמא דכתובות (דף יב: ושם) דהא דרב יהודה דאמר מנה לי בידך והלה אומר אינו יודע חיי דשמואל היא דהא לא מני מוקמי מתני' דהשואל כגון שיש עסק שבועה ביניהן וכדרבא דהא פליג הכא אדר' אבא והשתא ניחא דשמואל מוקי מתניתין כתנא דבסמוך ומסייע ליה לדר' אבא מיהו סבר כר' שמעון בר' טרפון דדרש לקרא למילתא אחריתי ופליג אדר' אבא ע"ק לר"י דבחזקת הבתים (ב"ב דף לג: ושם) משמע דהלכה כר' אבא דקאמר סברוה רבנן קמיה דאביי למימר היינו נסכא דר' אבא תעובדא דהתם ומסיק נמי אלא אי דמי הא דר' אבא כו' ואילו לקמן (דף מח:) אמרינן האי דיינא דעבד כרב ושמואל עבד ודעבד כר' אלעזר עבד ור' אלעזר סבר כר' אבא דטולין היתומין ולא מפסידין משמע דמילתא דרב ושמואל עיקר כמו ר' אבא ועוד תימה דבכל מקום קיימא לן כרב נחמן בדיני ולקמן קאמר דעבד כרב ושמואל עבד כר' אלעזר עבד ורב נחמן דאמר יחלוקו לא מדכר כלל משמע דלית הלכתא כוותיה ורבינו תם פירש בספר הישר דהלכתא כרב נחמן דאמר יחלוקו כשניהם חשודים דקיימא לן כוותיה בדיני וכר' אבא בנסכא דאמרי' בחזקת הבתים (שם) וכן בחמשים לא ידענא דאמר רבא דהשואל (ב"מ דף לח. ושם) ורב נחמן נמי סבירא ליה כר' אבא בנסכא ובחמשים לא ידענא מתוך שאין יכול ליפטבע משלם וכ"ש נמי דהוה לן למימר כשהתובע מחויב שבועה דמפסיד אלא משום דשבועת התובע לא הוה אלא מדרבנן ואין מפסיד [ולא] משלם כשאין יכול ליפטבע אלא במחויב שבועה דאורייתא ולהכי ביתומין מן היתומין ומת לוה בחיי מלוה או בפוגם שטרו דהוא שבועה דרבנן נשבעין שבועת יורשין וטולין ולא מפסידין ולרב נחמן ור' אבא ובשניהן חשודין מפסיד התובע חלי אף על גב דלא רמיא עליה אלא שבועה דרבנן וטעמא משום דקנסינן ליה לפי שהוא חשוד ולרב ושמואל אית להו דאפילו בשבועה דרבנן מתוך שאינו יכול ליפטבע מפסיד הכל ובשניהן חשודין נמי מפסיד התובע הכל לחזרה שבועה לסיני וביתומין מן היתומין דוקא דעבד כרב ושמואל עבד ולא

[א] וכל דדמי ליה: היה אחד מהן משחק בקוביא: הא תו למה לי תנא פסולא דאוריית' וקתני פסולא דרבנן: היו שניהן חשודין: א"ל רבא לרב נחמן [ב] היכי תנן א"ל לא ידענא [ג] הלכתא מאי א"ל לא ידענא איתמר אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ר' יוסי אומר יחלוקו וכן תני רב זביד בר אושעיא ר' יוסי אומר יחלוקו איכא דאמרי תני רב זביד א"ר אושעיא ר' יוסי אומר יחלוקו [ג] אמר רב יוסף בר מניומי עבד רב נחמן עובדא יחלוקו: חזרה שבועה למקומה: להיכן חזרה א"ר אמי רבותינו שבבבל אמרו חזרה שבועה לסיני רבותינו שבארץ ישראל אמרו [ד] חזרה שבועה למחויב לה אמר רב פפא [ה] רבותינו שבבבל רב ושמואל רבותינו שבארץ ישראל ר' אבא רבותינו שבבבל רב ושמואל [ו] דתנן וכן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה [ז] והוינן בה ממאן אילימא מלוה אבוהון שקיל בלא שבועה ואינהו בשבועה אלא [ח] הכי קאמר [ט] וכן היתומין מן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה ורב ושמואל דאמרי תרוייהו [י] לא שנו אלא שמת מלוה בחיי לוה אבל מת לוה בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה ואין אדם מוריש שבועה לבניו רבותינו שבארץ ישראל רבי אבא [יא] דהוא גברא דחטף נסכא מחבריה אתא לקמיה דרב אמי יתיב ר' אבא קמיה אייתי חד סהדא דמחטף חטפא מיניה א"ל אין חטפי ודידי חטפי א"ר אמי היכי לידיינו דייני להאי דינא נימא ליה זיל שלים ליכא תרי סהדי נפטריה איכא חד סהדא נימא ליה זיל אישתבע כיון דאמר מיחטף חטפי הוה ליה כגזלן א"ל ר' אבא הוה מחויב שבועה ואין יכול לישבע וכל המחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם אמר רבא כוותיה דרבי אבא מסתברא דתני רבי אמי [יא] שבועת ה' תהיה בין שניהם [יב] ולא בין היורשין היכי דמי אילימא דאמר ליה מנה לאבא ביד אביך ואמר ליה חמשין אית ליה וחמשין לית ליה [יג] מה לי הוא ומה לי אבוה דאמר ליה מנה לאבא ביד אביך אמר ליה חמשין ידענא וחמשין לא ידענא

[א] שבועת יי תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא ישלם: שמות כב י

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ככר יכו' דמשעה שמת: (ב) תיס' ד"ה מתון וכו' אותו שחייב שבועה משלם הנתבע תימה:

רבינו חננאל

ואכל. או שאכלתי ולא אכל הרי הוא כחשוד על שבועת כפירת ממון ונשבע שכנגדו ונוטל: אם היה משחק בקוביא ומלוה ברבית כו'. אסיקנא תנא חשוד בשבועות ומלוה ברבית בשם רבנן דתמן חזרה שבועה לבעלין ממה דחשיד ולא יכיל למישתבע ליה קום שלם לי: אמר ר' אמי רבותינו שבבבל ומאן נינהו רב ושמואל אמרי חזרה שבועה לסיני. כדתרצי למתניתין. האי דתנן וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה. רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא שנו אלא דמת מלוה בחיי לוה שנשבעין יורשי מלוה ונפרעין מיורשי לוה. אבל מת לוה בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה ואח"כ יפרע מהן. כדתנן אין נפרעין מנכסי יתומין אלא בשבועה. וכיון שנתחייב שבועה ומת. אין אדם מוריש שבועה לבניו דהו"ל כאילו חזרה שבועה לסיני אין כאן דין שבועה. וכל כי האי גוונא פקעה מלוה. רבותינו שבא"י ומאן אינון ר' אבא אמרו חזרה שבועה למחויב לה. ואינו יכול לישבע משלם. דהדוא גברא דחטף נסכא מחבריה אתא לקמיה דר' אמי והוה ר' אבא יתיב קמיה אייתי חד שהדא דחטפה מיניה א"ל אין חטפי ודידי חטפי. א"ר אמי היכי לידיינו דייני להאי דינא נימא ליה שלים ליכא שהדי דחטפה ליפטר הא איכא חד שהדא דחטפה ניחייביה שבועה כיון דבחטיפה משהיד עליה והוא אינו (מכחישו) אלא טוען אין חטפי ודידי חטפי הוה ליה כגזלן. א"ל ר' אבא הוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע וכל המחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם: אמר רבא כותיה דר' אבא מסתברא שכל מחויב שבועה שאינו יכול לישבע משלם. דתני ר' אמי שבועת ה' תהיה בין שניהם. ולא בין היורשין היכי דמי זו השבועה שחייב האב וכיוצא בה היורש פטור. אי נימא דא"ל מנה לאבי ביד אביך וא"ל נ' אית ליה ואנא פרענא לך וג' לית ליה מה לי הוא מה לי אבוה בטענת ברי קאתו. תרוייהו מחייבי. אלא לא בדטען מנה לאבא ביד אביך וא"ל נ' ידענא וג' לא ידענא:

לד א מיי' פ"ג מהל' טוען ונטען הלכה ב סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' לב סעיף ג: לה ב מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעיף ז:
לו ג מיי' פי"ז מהל' מלוה הלכה ב סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קח סעיף ט:
לז ד מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף יא:
ה מיי' פ"ד מהל' טוען ונטען הלכה ח ופ"ד מהל' גזילה הלכה יד ועיין בכ"מ טוש"ע ח"מ סי עה סעי' יג וסי' שסד ס"ג:
ו ן טוש"ע ח"מ סי' קז סעיף ב:
לח ז ח מיי' פ"ד מהל' טוען ונטען הלכה ה והלכה ז סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' עה סעיף טז:

מוסף רש"י

אילימא מלוה. שהלוה קיים והיו מוציאין עליו שטר חביבן (כתובות פח.). לא שנו. דבשבועה מיהת שקלי יתומין מן היתומין (קמן מח.). כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה. שלא התקבל לגוס, שהפרע מן היתומין אפילו בשטר כגון שבועה, ואין אדם מוריש ממון שהוא מחויב עליו שבועה לבניו, לפי שאין הבנים יכולים ליפטע שבועה זו שנתחייב אביהם (שם). נסכא. תחיכת כסף מוחק, לשון (ישעיה מ) הפסל נסך חרש (לעיל לב:). ודידי חטפי. שלי חטפתי שאתה גזלתו ממני (שם). נימא ליה זיל שלים. שאין כל החוטפין נאמנים לומר שלי גזלתי, דא"כ אין לך גזלן שמשלם ואפילו יש עדים (שם). ליכא תרי סהדי. דחטפה ואיכא למימר מיגו (שם). נפטרייה. מלהחזיר שהרי אין כאן שני עדים ומיגו דאי בעי אמר לא חטפתי, כי אמר נמי דידי חטפתי נאמן (שם). איכא חד סהדא. דחטפה מניה ואי הוה אמר לא חטפתי היה צריך ליפטע להכחיש העד (שם). נימא ליה זיל אשתבע. שבועה שהעד מחייבו (שם). הוה ליה כגזלן. והמתחייב שבועה על פי עד אחד צריך ליפטע על מה שהעד מעיד ולהכחיש את העד וזה אינו יכול ליפטע על כך, שהרי מודה הוא לנדרי העד שחטפה והוה ליה כגזלן אבל כל שבועות שאינו יכול ליפטע עליהן, אף זה בשבועה זו אינו יכול ליפטע, שהרי מודה בה (שם). הוה מחוייב שבועה. על כרחו אם בא להחזיק בה הוא עליו ליפטע שלא חטף, שאין החוטף נאמן לומר שלי חטפתי חו היא השבועה שהעד מחייבו ליפטע על מה שהעד מעיד ואינו יכול ליפטע שהרי מודה לנדריו (שם. וראה רשב"ם ב"ב לד. הובא לעיל לב:).